

Maria Batieva's autobiography

Мæрусыйы автобиографи

Автобиография Марии Батиевой

Maria Batieva, Dargavs

Мария Батиева, с. Даргавс

1.1 Ам райгуырдтæн , æз ам скъоламæ
ам рай- гуырд -тæн æз ам скъола -мæ
DemProx.IN PV рождаться PST.INTR.1SG я DemProx.IN школа ALL
бацыдтæн , ам уæд **сæдмийтæй** **йеддæйтмæ** **наема**
ба- цыд -тæн ам уæд сæдмой -т -æй йеддæйтмæ наема
PV идти PST.INTR.1SG DemProx.IN тогда PL ABL кроме ещæ.не
уыдис мæ **семилетка** **куы** **фæдæн** , уæд **Хъобанмæ**
уыд -ис мæ семилетка куы фæ- дæн уæд Хъобан -мæ
быть PST.INTR.3SG и семилетка если PV быть.PRS.1SG тогда Кобан ALL
ацыдтæн
а- цыд -тæн
PV идти PST.INTR.1SG

Здесь родилась я, здесь в школу пошла, здесь только семилетка только была, когда окончила семилетку, пошла учиться к Кобан.

1.2 Уым дæсæм кълас фæдæн
уым дæс -æм кълас фæ- дæн
DemDist.IN десять ORD класс PV быть.PRS.1SG

Там закончила десятый класс.

2.1 Стæй уæд уырдыгæй куы æрбацыдтæн , хæст нæ
стæй уæд уырдыгæй куы æрба- цыд -тæн хæст =нæ
потом тогда оттуда если PV идти PST.INTR.1SG война =1PL.ENCL.GEN
æрæйæфта , **хæсты** **рæстæг** **уыди** , **уый**
æр- æйæфт -а хæст -ы рæстæг уыд -и уый
PV догнать PST.TR.3SG война GEN время быть PST.INTR.3SG DemDist.NOM
æмæ хæсты **фæстæ** , **фæстæмæ** , ам **скъола** **байгом**
æмæ хæст -ы фæстæ фæстæмæ ам скъола бай- гом
и война GEN после обратно DemProx.IN школа PV открытый

кодтой

код -т -ой
делать TR PST.TR.3PL

Потом, когда оттуда вернулись, война нас застала, военное время было тогда, и после войны здесь школу открыли.

2.2 Æмæ гыццылæй стыраей иууылдæр пятый къласы онг
æмæ гыццыл -æй стыр -æй иууылдæр пяты -й кълас -ы онг
и маленький ABL большой ABL все класс GEN до
дзы **уыдис** **æмæ** **пятыйтæм** **бацыдыстæм** **æмæ**
=дзы уыд -ис æмæ пятый -т -æм ба- цыд -ыстæм æмæ
=3SG.ENCL.INESS быть PST.INTR.3SG и PL ALL PV идти PST.INTR.1PL и

уæд дыккаг хатт седьмойты фæстæм .
 уæд дыккаг хатт седьмой -т -ы фæстæм
 тогда второй раз PL GEN обратно

И маленькие, и большие все до пятого класса здесь учились и в пятый пошли и второй раз пошли в седьмой класс.

3 Стæй уæд æз куысты ныллаууыдтæн æмæ иу афæдз куы
 стæй уæд æз куыст -ы ныл- лаууыд -тæн æмæ иу афæдз куы
 потом тогда я работа INESS PV стоять PST.INTR.1SG и один год если

бакуыстон уæд ма куы стæй ахуырмæ арвыстой
 ба- куыст -он уæд ма куы стæй ахуыр -мæ а- рвыст -ой
 PV работать PST.TR.1SG тогда и если потом учеба ALL PV посылать PST.TR.3PL

Ростовмæ , уым сахуыр кодтон , стæй уæд
 Ростов -мæ уым с- ахуыр код -т -он стæй уæд
 Ростов ALL DemDist.IN PV учеба делать TR PST.TR.1SG потом тогда

ыссыдтæн , ма ма иу чысыл акуыстон æмæ
 ыссыд -тæн ма =ма иу чысыл а- куыст -он æмæ
 взобраться PST.INTR.1SG и =ещё один маленький PV работать PST.TR.1SG и

уæд чындзы ацыдтæн , 56 азы .
 уæд чындз -ы а- цыд -тæн аз -ы
 тогда невеста INESS PV идти PST.INTR.1SG год INESS

Потом я на работу пошла и когда год поработала, тогда с работы на учебу послали меня в Ростов, там выучилась, потом вернулась и чуть-чуть еще поработала, потом замуж вышла, в 1956 году.

4.1 Æмæ ныццыдтæн гьер ма ног хæдзæрмæ
 æмæ ныц- цыд -тæн гьер =ма ног хæдзæр -мæ
 и PV идти PST.INTR.1SG сейчас =1SG.ENCL.GEN новый дом ALL

ахастой ма по обычаю ирон æгъдауттæ куыд ваййынц
 а- хаст -ой ма по ирон æгъдау -ттæ куыд вайй -ынц
 PV носить PST.TR.3PL и осетинский обычай PL как бывать PRS.3PL

йæ афтæ алцытæ æмæ уæд цæрын
 йæ= афтæ алцы -т -æ æмæ уæд цæр -ын
 POSS.3SG= так всякий PL NOM и тогда жить INF

райдыдтон дарддæр бинонтимæ
 ра- йдыд -т -он дард -дæр бинон -т -имæ
 PV начинать/ся TR PST.TR.1SG далекий COMPAR семья PL COMIT

фæцардыстæм стæй уæд рахицæн стæм уæд иу
 фæ- цард -ыстæм стæй уæд ра- хицæн стæм уæд =иу
 PV жить PST.INTR.1PL потом тогда PV отдельный быть.PRS.1PL тогда =ITER

цалынмæ хæдзæрмæ иннæ чындз æрцыди уæд
 цалынмæ хæдзæр -мæ иннæ чындз æр- цыд -и уæд
 пока дом ALL другой невеста PV идти PST.INTR.3SG тогда

мæхицæн ничи кодта .
 ма= -хицæн ничи код -т -а
 POSS.1SG= REFL.DAT никто делать TR PST.TR.3SG

И пришла я в новый дом привезли меня, по осетинским обычаям вот так бывает. И тогда стали жить и дальше жили с его семьей, а потом разъехались с его родителями и мол пока в дом новая невеста не придет, до тех пор не расходились.

4.2 Стæй уæд иунагæй иу куы уыди уæд та иу мад
 стæй уæд иунаг -æй =иу куы уыд -и уæд =та =иу мад
 потом тогда один ABL =ITER если быть PST.INTR.3SG тогда =же =ITER мать

æмæ фыдимæ цæргæйæ баззадис ныртæккæ
 æмæ фыд -имæ цæр -гæ -йæ ба- ззад -ис ныртæккæ
 и отец COMIT жить CONV ABL PV оставаться PST.INTR.3SG сейчас

уый дæр нал и
 уый =дæр нал и
 DemDist.NOM =PTCL больше.не EXST

И когда у них мол один сын, они оставались с родителями, сейчас этого тоже уже нет.

4.3 Æмæ чындз куы рхастам дыккаг уæд мах
 æмæ чындз куы р- хаст -ам дыккаг уæд мах
 и невеста если PV носить PST.TR.1PL второй тогда мы.NOM

рацыдыстæм æмæ нæхицæн ацы хæдзар
 ра- цыд -ыстæм æмæ нæ= -хицæн ацы хæдзар
 PV идти PST.INTR.1PL и POSS.1PL= REFL.DAT DemProx дом

скодтам æмæ ам цæрын райдыттам
 с- код -т -ам æмæ ам цæр -ын ра- йдыд -т -ам
 PV делать TR PST.TR.1PL и DemProx.IN жить INF PV начинать/ся TR PST.TR.1PL

И когда уже второй сын женился, мы ушли от них и построили себе этот дом и стали здесь жить.

5.1 Æмæ уæд сывæллæттæ дæр фæзындысты æмæ уæд
 æмæ уæд сывæллæ -тт -æ =дæр фæ- зынд -ысты æмæ уæд
 и тогда ребенок PL NOM =PTCL PV появляться PST.INTR.3PL и тогда

съкола дæр ам фесты дыууæ лæппуйы æмæ чызг
 съкола =дæр ам фе- сты дыууæ лæппу -йы æмæ чызг
 школа =PTCL DemProx.IN PV быть.PRS.3PL два мальчик GEN и девочка

И там уже появились дети и тогда школу здесь закончили два сына и дочка.

5.2 Ам фесты девятыйтæ стæй уæд ацыдысты
 ам фе- сты девятый -т -æ стæй уæд а- цыд -ысты
 DemProx.IN PV быть.PRS.3PL девятый PL NOM потом тогда PV идти PST.INTR.3PL

Здесь закончили 9 класс и уехали.

5.3 Æмæ æртæйæ дæр уæлдæр ахуырад райстой
 æмæ æртæ -йæ =дæр уæлдæр ахуырад ра- йст -ой
 и три ABL =PTCL высший образование PV брать PST.TR.3PL

лæппутæ дæр чызг дæр
 лæппу -т -æ =дæр чызг =дæр
 мальчик PL NOM =PTCL девочка =PTCL

И все трое получили высшее образование, и мальчики, и девочка.

5.4 Бахъуыддæгтæ сын кодтам чындзытæ
 ба- хъуыддæг -тæ =сын код -т -ам чындз -ытæ
 PV дело PL =3PL.ENCL.DAT делать TR PST.TR.1PL невеста PL

æрхастой дыууæ чындзы чызг дæр æрвыстам
 æр- хаст -ой дыууæ чындз -ы чызг =дæр æрвыст -ам
 PV носить PST.TR.3PL два невеста GEN девочка =PTCL посылать PST.TR.1PL

йæ мæ мах ам фæтухæнтæ кодтам
 =йæ мæ мах ам фæ- тухæн -тæ код -т -ам
 =3SG.ENCL.GEN и мы.NOM DemProx.IN PV мучение PL делать TR PST.TR.1PL

æмæ мах нал ацыдыстæм фæлæ уæддæр уыдон
 æмæ мах нал а- цыд -ыстæм фæлæ уæддæр уыдон
 и мы.NOM больше.не PV идти PST.INTR.1PL но все-таки DemDist.PL.NOM

ам	ма	баззайой		зæгъгæ	сын				
ам	ма	ба- ззай	-ой	зæгъ -гæ	=сын				
DemProx.IN	NEG	PV	оставаться	SBJV.3PL	сказать	CONV	=3PL.ENCL.DAT		
сæ		дыууæйæн	дæр	хæдзæрттæ	ба	...	скодтам		
=сæ		дыууæ -йæн	=дæр	хæдзæр -тт -æ	ба	с-	код -т -ам		
=3PL.ENCL.GEN	два	DAT	=PTCL	дом	PL NOM		PV	делать	TR PST.TR.1PL
балхæдтам		гораты	чызгæн	дæр	йæхицæн				
ба- лхæд -т -ам		горат -ы	чызг -æн	=дæр	йæ=		-хицæн		
PV	купить	TR PST.TR.1PL	город	INESS	девочка	DAT	=PTCL	POSS.3SG=	REFL.DAT
ис	уым	хæдзар	.						
ис	уым	хæдзар							
EXST	DemDist.IN	дом							

Сделали их дела, поженились, две невестки у нас были, дочка тоже замуж вышла, а мы здесь трудились, мы больше не уехали в город, но все равно, чтобы они здесь не остались двум сыновьям купили дома в городе, у дочки тоже свой дом.

5.5	Æмæ	уым	цæрынц	гъер	нæ	внуктæ			
	æмæ	уым	цæр -ынц	гъер	нæ=	внук -т -æ			
	и	DemDist.IN	жить	PRS.3PL	сейчас	POSS.1PL=	внук	PL NOM	
нæ		бæрæг	кæнынц	,	алы	выходнойтты	дæр		
=нæ		бæрæг	кæн -ынц		алы	выходной -тт -ы	=дæр		
=1PL.ENCL.GEN		заметный	делать	PRS.3PL	каждый	выходной	PL INESS	=PTCL	
ам		вæййынц	,	лæппутæ	дæр	бинонтæ			
ам		вæйй -ынц		лæппу -т -æ	=дæр	бинон -т -æ			
DemProx.IN		бывать	PRS.3PL	мальчик	PL NOM	=PTCL	семья	PL NOM	
иууылдæр	,	чындзытæ	дæр	,	уæгъд	рæстæг	сын	куы	
иууылдæр		чындз -ытæ	=дæр		уæгъд	рæстæг	=сын	куы	
все		невеста	PL	=PTCL	свободный	время	=3PL.ENCL.DAT	если	
вæййы	,	уæддæр	ам		вæййынц	.			
вæйй -ы		уæддæр	ам		вæйй -ынц				
бывать	PRS.3SG	все-таки	DemProx.IN	бывать	PRS.3PL				

И там они живут, наши внуки нас проведывают, каждые выходные бывают здесь, мальчики тоже, вся семья, невестки тоже, когда свободное время у них есть, то всё же бывают здесь.

5.6	Нæ	нæ	рох	кæнынц	,	мах	дæр	ам	
	нæ	=нæ	рох	кæн -ынц		мах	=дæр	ам	
	NEG	=1PL.ENCL.GEN	забытый	делать	PRS.3PL	мы.NOM	=PTCL	DemProx.IN	
нæ	бон	цы	ис	кæнæм	,	фос	дарæм		
нæ=	бон	цы	ис	кæн -æм		фос	дар -æм		
POSS.1PL=	возможность	что	EXST	делать	PRS.1PL	скот	содержать	PRS.1PL	
зæххы	куыст	дæр	кæнæм	цалынмæ	бон	уа			
зæхх -ы	куыст	=дæр	кæн -æм	цалынмæ	бон	уа			
земля	INESS	работа	=PTCL	делать	PRS.1PL	пока	возможность	быть.SBJV.3SG	
уæд	мæ	кæндзыстæм	,	стæй	уæд	нæ	бон	куы	нал
уæд	мæ	кæн -дзыстæм		стæй	уæд	нæ=	бон	куы	нал
тогда	и	делать	FUT.1PL	потом	тогда	POSS.1PL=	возможность	если	больше.не
уа	,	уæд	ницы	уал	.				
уа		уæд	ницы	уал					
быть.SBJV.3SG		тогда	ничто	больше					

Не забывают нас, мы тоже делаем то, что можем: держим скот, участки у нас земельные, там тоже работаем, делаем всё, что можем и будем делать, и когда уже не сможем ничего делать, тогда уже

больше не будем.

Maria Batieva's autobiography

Мæрусйы автобиографи

Автобиография Марии Батиевой

Maria Batieva, Dargavs

Мария Батиева, с. Даргавс

1.1 Ам райгуырдтæн , æз ам скъоламæ
ам рай- гуырд -тæн æз ам скъола -мæ
DemProx.IN PV рождаться PST.INTR.1SG я DemProx.IN школа ALL
бацыдтæн , ам уæд **сæдмийтæй** **йеддæйтмæ** **нама**
ба- цыд -тæн ам уæд сæдмой -т -æй йеддæйтмæ нама
PV идти PST.INTR.1SG DemProx.IN тогда PL ABL кроме ещæ.не
уыдис мæ **семилетка** **куы** **фæдæн** , уæд **Хъобанмæ**
уыд -ис мæ семилетка куы фæ- дæн уæд Хъобан -мæ
быть PST.INTR.3SG и семилетка если PV быть.PRS.1SG тогда Кобан ALL
ацыдтæн

а- цыд -тæн

PV идти PST.INTR.1SG

Здесь родилась я, здесь в школу пошла, здесь только семилетка только была, когда окончила семилетку, пошла учиться к Кобан.

1.2 Уым дæсæм кълас фæдæн
уым дæс -æм кълас фæ- дæн
DemDist.IN десять ORD класс PV быть.PRS.1SG

Там закончила десятый класс.

2.1 Стæй уæд уырдыгæй куы æрбацыдтæн , хæст нæ
стæй уæд уырдыгæй куы æрба- цыд -тæн хæст =нæ
потом тогда оттуда если PV идти PST.INTR.1SG война =1PL.ENCL.GEN

æрæйæфта , хæсты **рæстæг** **уыди** , **уый**
æр- æйæфт -а хæст -ы рæстæг уыд -и уый
PV догнать PST.TR.3SG война GEN время быть PST.INTR.3SG DemDist.NOM

æмæ хæсты фæстæ , **фæстæмæ** , ам **скъола байгом**
æмæ хæст -ы фæстæ фæстæмæ ам скъола бай- гом
и война GEN после обратно DemProx.IN школа PV открытый

кодтой

код -т -ой

делать TR PST.TR.3PL

Потом, когда оттуда вернулись, война нас застала, военное время было тогда, и после войны здесь школу открыли.

2.2 Æмæ гыццылæй стыраей нууылдæр пятый къласы онг
æмæ гыццыл -æй стыр -æй иууылдæр пяты -й кълас -ы онг
и маленький ABL большой ABL все класс GEN до

дзы **уыдис** **æмæ пятыйтæм** **бацыдыстæм** **æмæ**
=дзы уыд -ис æмæ пятый -т -æм ба- цыд -ыстæм æмæ
=3SG.ENCL.INESS быть PST.INTR.3SG и PL ALL PV идти PST.INTR.1PL и

уæд дыккаг хатт седьмойты фæстæм .
уæд дыккаг хатт седьмой -т -ы фæстæм
тогда второй раз PL GEN обратно

И маленькие, и большие все до пятого класса здесь учились и в пятый пошли и второй раз пошли в седьмой класс.

3 Стæй уæд æз куысты ныллаууыдтæн æмæ иу афæдз куы
стæй уæд æз куыст -ы ныл- лаууыд -тæн æмæ иу афæдз куы
потом тогда я работа INESS PV стоять PST.INTR.1SG и один год если

бакуыстон уæд ма куы стæй ахуырмæ арвыстой
ба- куыст -он уæд ма куы стæй ахуыр -мæ а- рвыст -ой
PV работать PST.TR.1SG тогда и если потом учеба ALL PV посылать PST.TR.3PL

Ростовмæ , уым сахуыр кодтон , стæй уæд
Ростов -мæ уым с- ахуыр код -т -он стæй уæд
Ростов ALL DemDist.IN PV учеба делать TR PST.TR.1SG потом тогда

ыссыдтæн , ма ма иу чысыл акуыстон æмæ
ыссыд -тæн ма =ма иу чысыл а- куыст -он æмæ
взобратся PST.INTR.1SG и =ещё один маленький PV работать PST.TR.1SG и

уæд чындзы ацыдтæн , 56 азы .
уæд чындз -ы а- цыд -тæн аз -ы
тогда невеста INESS PV идти PST.INTR.1SG год INESS

Потом я на работу пошла и когда год поработала, тогда с работы на учебу послали меня в Ростов, там выучилась, потом вернулась и чуть-чуть еще поработала, потом замуж вышла, в 1956 году.

4.1 Æмæ ныццыдтæн гьер ма ног хæдзæрмæ
æмæ ныц- цыд -тæн гьер =ма ног хæдзæр -мæ
и PV идти PST.INTR.1SG сейчас =1SG.ENCL.GEN новый дом ALL

ахастой ма по обычаю ирон æгъдауттæ куыд ваййынц
а- хаст -ой ма по ирон æгъдау -ттæ куыд вайй -ынц
PV носить PST.TR.3PL и осетинский обычай PL как бывать PRS.3PL

йæ афтæ алцытæ æмæ уæд цæрын
йæ= афтæ алцы -т -æ æмæ уæд цæр -ын
POSS.3SG= так всякий PL NOM и тогда жить INF

райдыдтон дарддæр бинонтимæ
ра- йдыд -т -он дард -дæр бинон -т -имæ
PV начинать/ся TR PST.TR.1SG далекий COMPAR семья PL COMIT

фæцардыстæм стæй уæд рахицæн стæм уæд иу
фæ- цард -ыстæм стæй уæд ра- хицæн стæм уæд =иу
PV жить PST.INTR.1PL потом тогда PV отдельный быть.PRS.1PL тогда =ITER

цалынмæ хæдзæрмæ иннæ чындз æрцыди уæд
цалынмæ хæдзæр -мæ иннæ чындз æр- цыд -и уæд
пока дом ALL другой невеста PV идти PST.INTR.3SG тогда

мæхицæн ничи кодта .
мæ= -хицæн ничи код -т -а
POSS.1SG= REFL.DAT никто делать TR PST.TR.3SG

И пришла я в новый дом привезли меня, по осетинским обычаям вот так бывает. И тогда стали жить и дальше жили с его семьей, а потом разъехались с его родителями и мол пока в дом новая невеста не придет, до тех пор не расходились.

4.2 Стæй уæд иунагæй иу куы уыди уæд та иу мад
стæй уæд иунаг -æй =иу куы уыд -и уæд =та =иу мад
потом тогда один ABL =ITER если быть PST.INTR.3SG тогда =же =ITER мать

æмæ фыдимæ цæргæйæ баззадис ныртæккæ
 æмæ фыд -имæ цæр -гæ -йæ ба- ззад -ис ныртæккæ
 и отец COMIT жить CONV ABL PV оставаться PST.INTR.3SG сейчас

уый дæр нал и
 уый =дæр нал и
 DemDist.NOM =PTCL больше.не EXST

И когда у них мол один сын, они оставались с родителями, сейчас этого тоже уже нет.

4.3 Æмæ чындз куы рхастам дыккаг уæд мах
 æмæ чындз куы р- хаст -ам дыккаг уæд мах
 и невеста если PV носить PST.TR.1PL второй тогда мы.NOM

рацыдыстæм æмæ нæхицæн ацы хæдзар
 ра- цыд -ыстæм æмæ нæ= -хицæн ацы хæдзар
 PV идти PST.INTR.1PL и POSS.1PL= REFL.DAT DemProx дом

скодтам æмæ ам цæрын райдыттам
 с- код -т -ам æмæ ам цæр -ын ра- йдыд -т -ам
 PV делать TR PST.TR.1PL и DemProx.IN жить INF PV начинать/ся TR PST.TR.1PL

И когда уже второй сын женился, мы ушли от них и построили себе этот дом и стали здесь жить.

5.1 Æмæ уæд сывæллæттæ дæр фæзындысты æмæ уæд
 æмæ уæд сывæллæ -тт -æ =дæр фæ- зынд -ысты æмæ уæд
 и тогда ребенок PL NOM =PTCL PV появляться PST.INTR.3PL и тогда

съкола дæр ам фесты дыууæ лæппуйы æмæ чызг
 съкола =дæр ам фе- сты дыууæ лæппу -йы æмæ чызг
 школа =PTCL DemProx.IN PV быть.PRS.3PL два мальчик GEN и девочка

И там уже появились дети и тогда школу здесь закончили два сына и дочка.

5.2 Ам фесты девятыйтæ стæй уæд ацыдысты
 ам фе- сты девятый -т -æ стæй уæд а- цыд -ысты
 DemProx.IN PV быть.PRS.3PL девятый PL NOM потом тогда PV идти PST.INTR.3PL

Здесь закончили 9 класс и уехали.

5.3 Æмæ æртæйæ дæр уæлдæр ахуырад райстой
 æмæ æртæ -йæ =дæр уæлдæр ахуырад ра- йст -ой
 и три ABL =PTCL высший образование PV брать PST.TR.3PL

лæппутæ дæр чызг дæр
 лæппу -т -æ =дæр чызг =дæр
 мальчик PL NOM =PTCL девочка =PTCL

И все трое получили высшее образование, и мальчики, и девочка.

5.4 Бахъуыддæгтæ сын кодтам чындзытæ
 ба- хъуыддæг -тæ =сын код -т -ам чындз -ытæ
 PV дело PL =3PL.ENCL.DAT делать TR PST.TR.1PL невеста PL

æрхастой дыууæ чындзы чызг дæр æрвыстам
 æр- хаст -ой дыууæ чындз -ы чызг =дæр æрвыст -ам
 PV носить PST.TR.3PL два невеста GEN девочка =PTCL посылать PST.TR.1PL

йæ мæ мах ам фæтухæнтæ кодтам
 =йæ мæ мах ам фæ- тухæн -тæ код -т -ам
 =3SG.ENCL.GEN и мы.NOM DemProx.IN PV мучение PL делать TR PST.TR.1PL

æмæ мах нал ацыдыстæм фæлæ уæддæр уыдон
 æмæ мах нал а- цыд -ыстæм фæлæ уæддæр уыдон
 и мы.NOM больше.не PV идти PST.INTR.1PL но все-таки DemDist.PL.NOM

ам	ма	баззайой		зæгъгæ	сын				
ам	ма	ба- ззай	-ой	зæгъ -гæ	=сын				
DemProx.IN	NEG	PV	оставаться	SBJV.3PL	сказать	CONV	=3PL.ENCL.DAT		
сæ		дыууæйæн	дæр	хæдзæрттæ	ба	...	скодтам		
=сæ		дыууæ -йæн	=дæр	хæдзæр -тт -æ	ба	с-	код -т -ам		
=3PL.ENCL.GEN	два	DAT	=PTCL	дом	PL NOM		PV	делать	TR PST.TR.1PL
балхæдтам		гораты	чызгæн	дæр	йæхицæн				
ба- лхæд -т -ам		горат -ы	чызг -æн	=дæр	йæ=		-хицæн		
PV	купить	TR PST.TR.1PL	город	INESS	девочка	DAT	=PTCL	POSS.3SG=	REFL.DAT
ис	уым	хæдзар	.						
ис	уым	хæдзар							
EXST	DemDist.IN	дом							

Сделали их дела, поженились, две невестки у нас были, дочка тоже замуж вышла, а мы здесь трудились, мы больше не уехали в город, но все равно, чтобы они здесь не остались двум сыновьям купили дома в городе, у дочки тоже свой дом.

5.5	Æмæ	уым	цæрынц	гъер	нæ	внуктæ			
	æмæ	уым	цæр -ынц	гъер	нæ=	внук -т -æ			
	и	DemDist.IN	жить	PRS.3PL	сейчас	POSS.1PL=	внук	PL NOM	
нæ		бæрæг	кæнынц	,	алы	выходнойтты	дæр		
=нæ		бæрæг	кæн -ынц		алы	выходной -тт -ы	=дæр		
=1PL.ENCL.GEN		заметный	делать	PRS.3PL	каждый	выходной	PL INESS	=PTCL	
ам		вæййынц	,	лæппутæ	дæр	бинонтæ			
ам		вæйй -ынц		лæппу -т -æ	=дæр	бинон -т -æ			
DemProx.IN		бывать	PRS.3PL	мальчик	PL NOM	=PTCL	семья	PL NOM	
иууылдæр	,	чындзытæ	дæр	,	уæгъд	рæстæг	сын	куы	
иууылдæр		чындз -ытæ	=дæр		уæгъд	рæстæг	=сын	куы	
все		невеста	PL	=PTCL	свободный	время	=3PL.ENCL.DAT	если	
вæййы	,	уæддæр	ам		вæййынц	.			
вæйй -ы		уæддæр	ам		вæйй -ынц				
бывать	PRS.3SG	все-таки	DemProx.IN	бывать	PRS.3PL				

И там они живут, наши внуки нас проведывают, каждые выходные бывают здесь, мальчики тоже, вся семья, невестки тоже, когда свободное время у них есть, то всё же бывают здесь.

5.6	Нæ	нæ	рох	кæнынц	,	мах	дæр	ам	
	нæ	=нæ	рох	кæн -ынц		мах	=дæр	ам	
	NEG	=1PL.ENCL.GEN	забытый	делать	PRS.3PL	мы.NOM	=PTCL	DemProx.IN	
нæ	бон	цы	ис	кæнæм	,	фос	дарæм		
нæ=	бон	цы	ис	кæн -æм		фос	дар -æм		
POSS.1PL=	возможность	что	EXST	делать	PRS.1PL	скот	содержать	PRS.1PL	
зæххы	куыст	дæр	кæнæм	цалынмæ	бон	уа			
зæхх -ы	куыст	=дæр	кæн -æм	цалынмæ	бон	уа			
земля	INESS	работа	=PTCL	делать	PRS.1PL	пока	возможность	быть.SBJV.3SG	
уæд	мæ	кæндзыстæм	,	стæй	уæд	нæ	бон	куы	нал
уæд	мæ	кæн -дзыстæм		стæй	уæд	нæ=	бон	куы	нал
тогда	и	делать	FUT.1PL	потом	тогда	POSS.1PL=	возможность	если	больше.не
уа	,	уæд	ницы	уал	.				
уа		уæд	ницы	уал					
быть.SBJV.3SG		тогда	ничто	больше					

Не забывают нас, мы тоже делаем то, что можем: держим скот, участки у нас земельные, там тоже работаем, делаем всё, что можем и будем делать, и когда уже не сможем ничего делать, тогда уже

больше не будем.

Maria Batieva's autobiography

Мæрусйы автобиографи

Автобиография Марии Батиевой

Maria Batieva, Dargavs

Мария Батиева, с. Даргавс

1.1 Ам райгуырдтæн , æз ам скъоламæ
ам рай- гуырд -тæн æз ам скъола -мæ
DemProx.IN PV рождаться PST.INTR.1SG я DemProx.IN школа ALL
бацыдтæн , ам уæд **сæдмийтæй** **йеддæйтмæ нæма**
ба- цыд -тæн ам уæд сæдмой -т -æй йеддæйтмæ нæма
PV идти PST.INTR.1SG DemProx.IN тогда PL ABL кроме ещæ.не
уыдис мæ **семилетка куы фæдæн** , уæд **Хъобанмæ**
уыд -ис мæ семилетка куы фæ- дæн уæд Хъобан -мæ
быть PST.INTR.3SG и семилетка если PV быть.PRS.1SG тогда Кобан ALL
ацыдтæн

а- цыд -тæн

PV идти PST.INTR.1SG

Здесь родилась я, здесь в школу пошла, здесь только семилетка только была, когда окончила семилетку, пошла учиться к Кобан.

1.2 Уым дæсæм кълас фæдæн
уым дæс -æм кълас фæ- дæн
DemDist.IN десять ORD класс PV быть.PRS.1SG

Там закончила десятый класс.

2.1 Стæй уæд уырдыгæй куы æрбацыдтæн , хæст нæ
стæй уæд уырдыгæй куы æрба- цыд -тæн хæст =нæ
потом тогда оттуда если PV идти PST.INTR.1SG война =1PL.ENCL.GEN

æрæйæфта , хæсты **рæстæг уыди** , уый
æр- æйæфт -а хæст -ы рæстæг уыд -и уый
PV догнать PST.TR.3SG война GEN время быть PST.INTR.3SG DemDist.NOM

æмæ хæсты фæстæ , **фæстæмæ** , ам **скъола байгом**
æмæ хæст -ы фæстæ фæстæмæ ам скъола бай- гом
и война GEN после обратно DemProx.IN школа PV открытый

кодтой

код -т -ой

делать TR PST.TR.3PL

Потом, когда оттуда вернулись, война нас застала, военное время было тогда, и после войны здесь школу открыли.

2.2 Æмæ гыццылæй стыраей нууылдæр пятый къласы онг
æмæ гыццыл -æй стыр -æй иууылдæр пяты -й кълас -ы онг
и маленький ABL большой ABL все класс GEN до
дзы **уыдис** **æмæ пятыйтæм** **бацыдыстæм** **æмæ**
=дзы уыд -ис æмæ пятый -т -æм ба- цыд -ыстæм æмæ
=3SG.ENCL.INESS быть PST.INTR.3SG и PL ALL PV идти PST.INTR.1PL и

уæд дыккаг хатт седьмойты фæстæм .
 уæд дыккаг хатт седьмой -т -ы фæстæм
 тогда второй раз PL GEN обратно

И маленькие, и большие все до пятого класса здесь учились и в пятый пошли и второй раз пошли в седьмой класс.

3 Стæй уæд æз куысты ныллаууыдтæн æмæ иу афæдз куы
 стæй уæд æз куыст -ы ныл- лаууыд -тæн æмæ иу афæдз куы
 потом тогда я работа INESS PV стоять PST.INTR.1SG и один год если

бакуыстон уæд ма куы стæй ахуырмæ арвыстой
 ба- куыст -он уæд ма куы стæй ахуыр -мæ а- рвыст -ой
 PV работать PST.TR.1SG тогда и если потом учеба ALL PV посылать PST.TR.3PL

Ростовмæ , уым сахуыр кодтон , стæй уæд
 Ростов -мæ уым с- ахуыр код -т -он стæй уæд
 Ростов ALL DemDist.IN PV учеба делать TR PST.TR.1SG потом тогда

ыссыдтæн , ма ма иу чысыл акуыстон æмæ
 ыссыд -тæн ма =ма иу чысыл а- куыст -он æмæ
 взобраться PST.INTR.1SG и =ещё один маленький PV работать PST.TR.1SG и

уæд чындзы ацыдтæн , 56 азы
 уæд чындз -ы а- цыд -тæн аз -ы
 тогда невеста INESS PV идти PST.INTR.1SG год INESS

Потом я на работу пошла и когда год поработала, тогда с работы на учебу послали меня в Ростов, там выучилась, потом вернулась и чуть-чуть еще поработала, потом замуж вышла, в 1956 году.

4.1 Æмæ ныццыдтæн гьер ма ног хæдзæрмæ
 æмæ ныц- цыд -тæн гьер =ма ног хæдзæр -мæ
 и PV идти PST.INTR.1SG сейчас =1SG.ENCL.GEN новый дом ALL

ахастой ма по обычаю ирон æгъдауттæ куыд ваййынц
 а- хаст -ой ма по ирон æгъдау -ттæ куыд вайй -ынц
 PV носить PST.TR.3PL и осетинский обычай PL как бывать PRS.3PL

йæ афтæ алцытæ æмæ уæд цæрын
 йæ= афтæ алцы -т -æ æмæ уæд цæр -ын
 POSS.3SG= так всякий PL NOM и тогда жить INF

райдыдтон дарддæр бинонтимæ
 ра- йдыд -т -он дард -дæр бинон -т -имæ
 PV начинать/ся TR PST.TR.1SG далекий COMPAR семья PL COMIT

фæцардыстæм стæй уæд рахицæн стæм уæд иу
 фæ- цард -ыстæм стæй уæд ра- хицæн стæм уæд =иу
 PV жить PST.INTR.1PL потом тогда PV отдельный быть.PRS.1PL тогда =ITER

цалынмæ хæдзæрмæ иннæ чындз æрцыди уæд
 цалынмæ хæдзæр -мæ иннæ чындз æр- цыд -и уæд
 пока дом ALL другой невеста PV идти PST.INTR.3SG тогда

мæхицæн ничи кодта
 ма= -хицæн ничи код -т -а
 POSS.1SG= REFL.DAT никто делать TR PST.TR.3SG

И пришла я в новый дом привезли меня, по осетинским обычаям вот так бывает. И тогда стали жить и дальше жили с его семьей, а потом разъехались с его родителями и мол пока в дом новая невеста не придет, до тех пор не расходились.

4.2 Стæй уæд иунагæй иу куы уыди уæд та иу мад
 стæй уæд иунаг -æй =иу куы уыд -и уæд =та =иу мад
 потом тогда один ABL =ITER если быть PST.INTR.3SG тогда =же =ITER мать

æмæ фыдимæ цæргæйæ баззадис ныртæккæ
 æмæ фыд -имæ цæр -гæ -йæ ба- ззад -ис ныртæккæ
 и отец COMIT жить CONV ABL PV оставаться PST.INTR.3SG сейчас

уый дæр нал и
 уый =дæр нал и
 DemDist.NOM =PTCL больше.не EXST

И когда у них мол один сын, они оставались с родителями, сейчас этого тоже уже нет.

4.3 Æмæ чындз куы рхастам дыккаг уæд мах
 æмæ чындз куы р- хаст -ам дыккаг уæд мах
 и невеста если PV носить PST.TR.1PL второй тогда мы.NOM

рацыдыстæм æмæ нæхицæн ацы хæдзар
 ра- цыд -ыстæм æмæ нæ= -хицæн ацы хæдзар
 PV идти PST.INTR.1PL и POSS.1PL= REFL.DAT DemProx дом

скодтам æмæ ам цæрын райдыдтам
 с- код -т -ам æмæ ам цæр -ын ра- йдыд -т -ам
 PV делать TR PST.TR.1PL и DemProx.IN жить INF PV начинать/ся TR PST.TR.1PL

И когда уже второй сын женился, мы ушли от них и построили себе этот дом и стали здесь жить.

5.1 Æмæ уæд сывæллæттæ дæр фæзындысты æмæ уæд
 æмæ уæд сывæллæ -тт -æ =дæр фæ- зынд -ысты æмæ уæд
 и тогда ребенок PL NOM =PTCL PV появляться PST.INTR.3PL и тогда

съкола дæр ам фесты дыууæ лæппуйы æмæ чызг
 съкола =дæр ам фе- сты дыууæ лæппу -йы æмæ чызг
 школа =PTCL DemProx.IN PV быть.PRS.3PL два мальчик GEN и девочка

И там уже появились дети и тогда школу здесь закончили два сына и дочка.

5.2 Ам фесты девятыйтæ стæй уæд ацыдысты
 ам фе- сты девятый -т -æ стæй уæд а- цыд -ысты
 DemProx.IN PV быть.PRS.3PL девятый PL NOM потом тогда PV идти PST.INTR.3PL

Здесь закончили 9 класс и уехали.

5.3 Æмæ æртæйæ дæр уæлдæр ахуырад райстой
 æмæ æртæ -йæ =дæр уæлдæр ахуырад ра- йст -ой
 и три ABL =PTCL высший образование PV брать PST.TR.3PL

лæппутæ дæр чызг дæр
 лæппу -т -æ =дæр чызг =дæр
 мальчик PL NOM =PTCL девочка =PTCL

И все трое получили высшее образование, и мальчики, и девочка.

5.4 Бахъуыддæгтæ сын кодтам чындзытæ
 ба- хъуыддæг -тæ =сын код -т -ам чындз -ытæ
 PV дело PL =3PL.ENCL.DAT делать TR PST.TR.1PL невеста PL

æрхастой дыууæ чындзы чызг дæр æрвыстам
 æр- хаст -ой дыууæ чындз -ы чызг =дæр æрвыст -ам
 PV носить PST.TR.3PL два невеста GEN девочка =PTCL посылать PST.TR.1PL

йæ мæ мах ам фæтухæнтæ кодтам
 =йæ мæ мах ам фæ- тухæн -тæ код -т -ам
 =3SG.ENCL.GEN и мы.NOM DemProx.IN PV мучение PL делать TR PST.TR.1PL

æмæ мах нал ацыдыстæм фæлæ уæддæр уыдон
 æмæ мах нал а- цыд -ыстæм фæлæ уæддæр уыдон
 и мы.NOM больше.не PV идти PST.INTR.1PL но все-таки DemDist.PL.NOM

ам	ма	баззайой		зæгъгæ	сын				
ам	ма	ба- ззай	-ой	зæгъ -гæ	=сын				
DemProx.IN	NEG	PV	оставаться	SBJV.3PL	сказать	CONV	=3PL.ENCL.DAT		
сæ		дыууæйæн	дæр	хæдзæрттæ	ба	...	скодтам		
=сæ		дыууæ -йæн	=дæр	хæдзæр -тт -æ	ба	с-	код -т -ам		
=3PL.ENCL.GEN	два	DAT	=PTCL	дом	PL NOM		PV	делать	TR PST.TR.1PL
балхæдтам		гораты	чызгæн	дæр	йæхицæн				
ба- лхæд -т -ам		горат -ы	чызг -æн	=дæр	йæ=		-хицæн		
PV	купить	TR PST.TR.1PL	город	INESS	девочка	DAT	=PTCL	POSS.3SG=	REFL.DAT
ис	уым	хæдзар	.						
ис	уым	хæдзар							
EXST	DemDist.IN	дом							

Сделали их дела, поженились, две невестки у нас были, дочка тоже замуж вышла, а мы здесь трудились, мы больше не уехали в город, но все равно, чтобы они здесь не остались двум сыновьям купили дома в городе, у дочки тоже свой дом.

5.5	Æмæ	уым	цæрынц	гъер	нæ	внуктæ			
	æмæ	уым	цæр -ынц	гъер	нæ=	внук -т -æ			
	и	DemDist.IN	жить	PRS.3PL	сейчас	POSS.1PL=	внук	PL NOM	
нæ		бæрæг	кæнынц	,	алы	выходнойтты	дæр		
=нæ		бæрæг	кæн -ынц		алы	выходной -тт -ы	=дæр		
=1PL.ENCL.GEN		заметный	делать	PRS.3PL	каждый	выходной	PL INESS	=PTCL	
ам		вæййынц	,	лæппутæ	дæр	,	бинонтæ	,	
ам		вæйй -ынц		лæппу -т -æ	=дæр		бинон -т -æ		
DemProx.IN		бывать	PRS.3PL	мальчик	PL NOM	=PTCL	семья	PL NOM	
иууылдæр	,	чындзытæ	дæр	,	уæгъд	рæстæг	сын	куы	
иууылдæр		чындз -ытæ	=дæр		уæгъд	рæстæг	=сын	куы	
все		невеста	PL	=PTCL	свободный	время	=3PL.ENCL.DAT	если	
вæййы	,	уæддæр	ам		вæййынц	.			
вæйй -ы		уæддæр	ам		вæйй -ынц				
бывать	PRS.3SG	все-таки	DemProx.IN	бывать	PRS.3PL				

И там они живут, наши внуки нас проведывают, каждые выходные бывают здесь, мальчики тоже, вся семья, невестки тоже, когда свободное время у них есть, то всё же бывают здесь.

5.6	Нæ	нæ	рох	кæнынц	,	мах	дæр	ам	
	нæ	=нæ	рох	кæн -ынц		мах	=дæр	ам	
	NEG	=1PL.ENCL.GEN	забытый	делать	PRS.3PL	мы.NOM	=PTCL	DemProx.IN	
нæ	бон	цы	ис	кæнæм	,	фос	дарæм	,	
нæ=	бон	цы	ис	кæн -æм		фос	дар	-æм	
POSS.1PL=	возможность	что	EXST	делать	PRS.1PL	скот	содержать	PRS.1PL	
зæххы	куыст	дæр	кæнæм	цалынмæ	бон	уа			
зæхх -ы	куыст	=дæр	кæн -æм	цалынмæ	бон	уа			
земля	INESS	работа	=PTCL	делать	PRS.1PL	пока	возможность	быть.SBJV.3SG	
уæд	мæ	кæндзыстæм	,	стæй	уæд	нæ	бон	куы	нал
уæд	мæ	кæн -дзыстæм		стæй	уæд	нæ=	бон	куы	нал
тогда	и	делать	FUT.1PL	потом	тогда	POSS.1PL=	возможность	если	больше.не
уа	,	уæд	ницы	уал	.				
уа		уæд	ницы	уал					
быть.SBJV.3SG		тогда	ничто	больше					

Не забывают нас, мы тоже делаем то, что можем: держим скот, участки у нас земельные, там тоже работаем, делаем всё, что можем и будем делать, и когда уже не сможем ничего делать, тогда уже

больше не будем.